

• یادداشت •
• اسماعیل گرجی‌پور •

سایه‌های شک و تردید بر سر نظام جامع رفاه

اخیر نمایندگان شورای اسلامی در برنامه ششم توسعه به انتقال سازمان بیمه سلامت به وزارت بهداشت رأی دادند. صاحب‌نظران از زوایای مختلف به این مسئله پرداخته‌اند. در این یادداشت سعی شده از منظر اسناد بالادستی به‌خصوص ضرورت استقرار نظام چندلایه تأمین اجتماعی، که در سیاست‌های کلی برنامه ششم ابلاغی مقام معظم رهبری بر آن تأکید شده است و همچنین از منظر سیاست‌های کلی سلامت، به این تصمیم پرداخته شود.

همان‌طور که در این بند مهم و کلیدی تأکید شده است تحقق اصول فراگیری (تمام افراد کشور از حمایت تأمین اجتماعی برخوردار باشند و هیچ‌کس خارج از چتر پوشش این نظام نباشد)، جامعیت (نظام تأمین اجتماعی باید همه خطرات رایج و تصریح‌شده در قانون را پوشش دهد و حداقل نیازهای اساسی را تضمین و تأمین کند)، پایداری (حمایت‌ها و خدمات نظام تأمین اجتماعی در بلندمدت و در طول دوره حیات هر فرد و خانوار تداوم یابد و این تداوم از قبل تضمین شده باشد) و کارآمدی (خدمات و مزایای تأمین اجتماعی با آسان‌ترین روش و کمترین هزینه اجرایی به جامعه هدف برسد) در نظام تأمین اجتماعی مستلزم طراحی و استقرار یک ساختار منسجم، هماهنگ و یکپارچه است که در ادبیات جهانی نیز در چارچوب نظام تأمین اجتماعی چندلایه قابل تعریف است.

در صورتی که بخش‌های مختلف حمایتی-توان بخشی یا همان لایه مساعدت و بیمه‌ای در ساختاری مجزا و ناهمسو عمل کنند، پیامدهایی مانند موازی‌کاری، همپوشانی، خلأ پوشش، تعدد روش، تنوع خدمات و بسته‌های خدمتی و در نتیجه انحراف و هدرروی منابع به وجود می‌آید و موجب می‌شود اصول یادشده تحقق نیابد (همان‌طور که هم‌اکنون شاهد آن هستیم).

لذا چندپاره بودن و جزیره‌ای بودن نظام تأمین اجتماعی به‌خصوص در سطوح پایه موجب چندگانگی در بسته‌های خدمتی و شرایط و روش‌های خدمت‌رسانی می‌شود و نهایتاً احساس تبعیض را در اذهان بخشی از جامعه دامن می‌زند. ضمن اینکه تجربه ثابت کرده همواره بخشی از جامعه به دلیل شرایط ناگوار اقتصادی و یا اجتماعی از دید همه بخش‌های حمایتی دور می‌ماند (خلأ پوشش) و بخش دیگری به دلیل تمکن مالی یا دسترسی به مراکز تصمیم‌گیری می‌تواند از حمایت‌های مکرر برخوردار شود (همپوشانی). از این‌رو در نظام چندلایه تأمین اجتماعی ضمن تأکید بر یکپارچگی برای هرکدام از بخش‌های مختلف جامعه، که از نظر شغلی، درآمدی، سکونت و... ویژگی‌های متفاوتی دارند طرح‌های مختلفی در نظر گرفته می‌شود.

بدین معنی در این نظام، افراد و خانوارهایی که به دلیل بیکاری، بیماری، آسیب‌های جسمی، روانی و اجتماعی... و... قادر به تأمین درآمد خود و اعضای خانواده‌شان نیستند در لایه مساعدت (حمایتی) تحت پوشش و مورد حمایت قرار می‌گیرند. هرچند سعی بر این است که افراد قابل توانمند شدن به‌مرور توانمند و خوداتکا شوند و به لایه بیمه‌ای (مشارکتی) منتقل شوند.

لایه بیمه‌ای افراد و خانوارهایی را هدف و تحت پوشش قرار می‌دهد که دارای شغل و درآمد مناسب و مستمر هستند و می‌توانند حق‌بیمه پردازند (مشارکت کنند) و در ازای آن از خدمات متناسب برخوردار شوند؛ به عبارت دیگر، در این لایه با رویکرد پیشگیرانه ریسک‌ها و خطراتی که در حین کار یا در آینده موجب قطع و یا کاهش درآمد می‌شود یا مشارکت خود افراد پوشش داده می‌شود، به نحوی که در زمان بیکاری، بیماری، ازکارافتادگی، پیری یا فوت سطح زندگی آنان تقریباً در حد زمان اشتغال حفظ شود.

در لایه تکمیلی نیز امکان مشارکت بیشتر کسانی که توانایی مالی کافی دارند و سطح بالاتری از رفاه را طلب می‌کنند فراهم می‌شود. وجود این لایه تکمیلی و تأمین این بخش از جامعه برخی فشارهای وارد بر نظام تأمین اجتماعی پایه را کاهش می‌دهد و تعادل اجتماعی را امکان‌پذیر می‌سازد.

اقتضای موفقیت این سه لایه این است که به صورت هماهنگ و همسو در سطوح سیاست‌گذاری و اجرایی عمل کنند تا همپوشانی‌ها و خللا و ناکارآمدی‌ها به حداقل ممکن برسد، و لازمه این مهم این است که نظام تأمین اجتماعی دارای ساختاری یکپارچه و دربرگیرنده هرسه لایه یادشده باشد.

ادامه در صفحه ۱۱

برگزاری کلاس‌های قانون کار و تأمین اجتماعی ویژه کارگران

مجمع عالی نمایندگان کارگری کشور با هدف آشنایی کارگران و نمایندگان صنفی آن‌ها با حقوق صنفی کارگران، دوره آموزشی مقررات کار و تأمین اجتماعی را بر گزار می‌کند.
محمدرضا تاجیک، رئیس مجمع صنفی نمایندگان کارگری استان تهران، با اعلام این خبر به ایلنا گفت: «برگزاری این کلاس‌ها به کارگران کمک می‌کند با حقوق خود در قانون کار و تأمین اجتماعی بیشتر آشنا شوند.» وی آگاه‌سازی کارگران نسبت به حقوق خود را ضروری خواند و با اشاره به طرح ادغام بخش در مان تأمین اجتماعی در وزارت بهداشت و لایحه اصلاح قانون کار تأکید کرد: «تا زمانی که کارگران شناخت همه‌جانبه‌ای از قانون کار نداشته باشند همه‌های این چنینی با اشکال مختلف خود را باز تولید می‌کند.»

۰۲ | کتینه‌و

خبرهاونظراتی تأمین اجتماعی

با تصویب کلیات ماده ۱۳ لایحه برنامه ششم در صحن علنی مجلس

مطالبات تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی روز چهارشنبه هفته گذشته خود، که باز هم به بررسی موارد ارجاعی کمیسیون تلفیق اختصاص داشت، کلیات ماده ۱۳ این لایحه را با ۱۶۱ رأی موافق، ۴۲ رأی مخالف و ۶ رأی ممتنع به تصویب رساندند.
بند «الف» این ماده که به پرداخت بدهی‌های نهاد دولت به تأمین اجتماعی اختصاص داشت، روز یکشنبه به تصویب نمایندگان رسید.

علاوه بر این، در چند بند دیگر نیز تغییراتی صورت گرفته است.
بند «ب» این ماده که به قانون بازنشستگی‌های پیش از موعد کارکنان دولت اختصاص داشت، طبق نظر کمیسیون تلفیق و نمایندگان در صحن علنی حذف شد. همچنین طبق بند «ج» این ماده، سازمان تأمین اجتماعی مکلف شد طبق قوانین مربوطه در طول سال‌های اجرای برنامه همسان‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری‌بگیران را به ترتیب زیر انجام دهد:

۱- همسان‌سازی حقوق بازنشستگان حسب‌نسبت اولین مستمری دریافتی با سقف پرداختی در زمان برقراری مستمری به طوری که مستمری هیچ بازنشسته‌ای کمتر از نسبت فوق‌الذکر نباشد.

۲- ترمیم حداقل پرداختی بازنشستگان تا پایان سال دوم اجرای برنامه به میزان حداقل حقوق بازنشستگان کشور.

همچنین از بهارستان خبر می‌رسد که نمایندگان با الحاق بند «ه» به ماده ۱۳، موافقت کردند که موسسه صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد با کلیه وظایف، اختیارات، تعهدات و دارایی‌ها- ازجمله اموال منقول و غیرمنقول، سهام، امتیازات، موجودی، اسناد و اوراق با حفظ موقعیت مستقل- در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی باقی بماند.
با اینکه نمایندگان هنگام بررسی این بند الحاقی در صحن علنی مشخص نکردند این صندوق به کدام‌یک از صندوق‌های تابعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انتقال داده می‌شود، معاون حقوقی و امور مجلس سازمان تأمین اجتماعی گفته است که نمایندگان با الحاق این صندوق در سازمان تأمین اجتماعی مخالفت کرده‌اند: «نمایندگان در جلسه روز چهارشنبه معتقد بودند ماهیت این دو صندوق متفاوت است و از همین رو با پیشنهاد ادغام صندوق فولاد در تأمین اجتماعی مخالفت کردند.»
تاج‌الدین در بیان تفاوت‌های این دو صندوق می‌گوید: «صندوق فولاد از نظر ساختار و ماهیت و همچنین قوانین و مقررات مربوط به چگونگی بازنشستگی،

تعیین مزایای دوران بازنشستگی و پوشش خدمات درمانی تفاوت‌های اساسی با سازمان تأمین اجتماعی دارد. بنابراین ادغام این دو مجموعه به لحاظ فنی و اجرایی امکان‌پذیر نیست.»

در این جلسه همچنین نادر قاضی‌پور، نماینده مردم ارومیه، پیشنهاد واگذاری این صندوق به صندوق بازنشستگی کشوری را مطرح کرد که علی لاریجانی، رئیس مجلس، با آن مخالفت کرد و در پاسخ گفت: «صندوق بازنشستگی کشوری «مفلس فی الله‌الاله» است. باید کاری کنیم که با تأمین منابع مشکلات این صندوق رفع شود.»
گرچه نمایندگان حکم کرده‌اند حداکثر طی مدت سه سال، کلیه تعهدات حال و آتی صندوق با تأیید سازمان حسابرسی کشور و بر مبنای محاسبات بیمه‌ای و با عنایت به منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال شرکته‌ها، امتیازات، حقوق بهره‌برداری از معادن و حقوق مالی دولت و سایر منابع حسب‌مورد از طریق سازمان خصوصی‌سازی و خزانه‌داری کل پرداخت شود، اما انتظار می‌رود طی روزهای آینده شاهد آغاز موج تازه‌ای از واکنش‌ها و اظهارنظرها در رابطه این صندوق و تکلیف جدید نمایندگان مجلس باشیم.
صندوقی ۴۱ساله با ۸۵ هزار مستمری‌بگیر در گستره ۱۵ استان کشور که با احتساب اعضای تبعی، تعداد مستمری‌بگیران آن بالغ بر ۳۰۰ هزار نفر می‌شود. «صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد» علاوه بر پرداخت مستمری، هزینه درمانی و رفاهی آن‌ها را هم پرداخت می‌کند. این صندوق که هم‌اینک حدود ۱۲ هزار نفر در آن مشارکت حق‌بیمه دارند، تا سال ۱۳۹۰ از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه منابع و هزینه‌های مورد نیاز خود را تأمین می‌کرد اما در مهرماه سال ۹۱ با استناد به قانون ساختار رفاه و تأمین اجتماعی و مصوبه هیئت‌وزیران در دولت یازدهم، به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی منتقل شد.
بدین ترتیب در شرایطی که این صندوق در چند سال گذشته دچار کمبود شدید منابع مالی برای ایفای تعهدات به ذی‌نفعان خود بوده، با حکم نمایندگان مجلس این صندوق رسماً به دست وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی سپرده شده است و باید دید علی‌ریبی و همکاری‌اش که سخت مشغول تأمین منابع برای پرداخت یارانه‌ها و همین‌طور پرداخت مستمری‌های بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری هستند، در مقابل این تکلیف جدید چه واکنش و یا اقدامی انجام می‌دهند.

معاون فنی و درآمد سازمان تأمین اجتماعی خبر داد:

آغاز اجرای سراسری قانون بخشودگی جرائم بیمه‌ای

ظالمانه و نوسانات نرخ ارز با مشکل مواجه شده و از پرداخت حق‌بیمه و ایفای تعهدات خود در قبال نیروی کار بازمانده‌اند.» وی با بیان اینکه در مرحله قبلی اجرای این قانون خوش‌حسابی کارفرمایان برای بهره‌مندی از بخشودگی جرائم بدهی‌های معوقه بر اساس پرداخت منظم حق‌بیمه به مدت ۱۶ ماه طی ۱۸ ماه قبل از بروز مشکل مشخص می‌شد، گفت: «در قانون جدید شرط پرداخت منظم حق‌بیمه از ۱۶ ماه به ۴ ماه کاهش یافته است.»
زدا افزود: «همچنین در آیین‌نامه قبلی بخشودگی جرائم، کارفرمایان واحدهای

صنعتی، معدنی و تولیدی مشمول بودند و در آیین‌نامه جدید کارفرمایان مشاغل خدماتی نیز به بخش عمده کارفرمایان مرتبط با سازمان هستند، می‌توانند از این مزایا استفاده کنند.»

معاون فنی و درآمد سازمان تأمین اجتماعی گفت: «این قانون به مدت سه ماه در واحدهای اجرایی سازمان تأمین اجتماعی اجرا می‌شود و کارفرمایان می‌توانند برای پرداخت و یا تعیین تکلیف بدهی خود به شعب تأمین اجتماعی سراسر کشور مراجعه کنند.»

زدا افزود: «در صورت پرداخت نقدی و یا تسطیط بدهی تا

حداکثر یک سال، تمامی جرائم بیمه‌ای کارفرما بخشیده می‌شود و در صورتی که کارفرمایان تمایل به تسطیط بدهی در اقساط بیشتر را داشته باشند، بخشی از جرائم آنان متناسب با مدت تسطیط مشمول بخشودگی قرار می‌گیرد.»
وی ادامه داد: «کارفرمایان در صورت پرداخت بدهی‌های معوقه ظرف ۱۸ ماه از بخشودگی معادل ۸۵ درصد، در صورت پرداخت ظرف مدت ۲۴ ماه از بخشودگی معادل ۷۵ درصد، در صورت پرداخت بدهی‌های معوقه ظرف مدت ۳۰ ماه از بخشودگی معادل ۶۰ درصد و در صورت پرداخت بدهی‌های معوقه حداکثر ظرف مدت ۳۶ ماه نیز از بخشودگی معادل ۵۰ درصد جرائم مربوطه برخوردار خواهند شد.»
معاون فنی و درآمد سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به تمهیدات این سازمان در زمینه کمک به تزییق نقدینگی به تولید گفت: «سازمان تأمین اجتماعی سهیل‌ترین شرایط ممکن را برای پرداخت حق‌بیمه و بخشودگی جرائم فراهم کرده تا مبلغی در حدود ۲ هزار میلیارد تومان نقدینگی به جای جرائم در تولید و آقارایی هزینه شود.»

یکشنبه ● ۲۶ دی ۱۳۹۵ ● شماره هشتاد و هشت

A T I U E H N O